

Politik Bilim

ÜSİMP 4. Ulusal Kongresi'nden Notlar (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

**Üniversite-sanayi işbirliğini konu alan toplantıların zaman dizini epeyce eskiye dayanır.
O düzenlemelerde başı çekenler de genellikle akademisyenlerdir...**

Ülkemizde, üniversite-sanayi işbirliğini teşvike yönelik düzenlemelerin, kaynağını '1990'lı yılların TÜBİTAK'ından alan bir '**kadro hareketiyle**' başladığını belirtmiştim. Bu hareketin bir bilim kurumunda yer almış olması ve başı çekenlerin içinde akademisyenlerin bulunması, ne yazık ki, üniversitelerin de, **kurumsal olarak**, bu harekete sahip çıktıkları ya da söz konusu işbirliğine hazır oldukları anlamına gelmiyor. Bazı üniversitelerin sanayi ile işbirliği yapmak için öne atıldıkları elbette görülmüştür. Ama, bazı akademisyenlerin kişisel tercihlerinin, daha çok da işbaşına gelen rektör ve ekibinin kendi üniversitelerinin misyonu konusundaki anlayışlarının belirleyici olduğu bu gibi durumlarda bile, bilim insanlarının kendi uğraş alanlarının (konuyla ilgili ilk yazımda belirttiğim) doğasından kaynaklanan önemli güçlükler ortaya çıkmıştır. İşbirliğine açık, buna niyetli bilim insanları da, sanayicinin dilini anlamakta ve onların davranış normlarını, kabûllerini, gereksinmelerini doğru okuyabilmekte zorlanmışlardır.

Bu tür üniversitelerde, işbirliğinin tarafları arasında, deyim yerindeyse, 'tercümanlık yapmak'; bilim insanlarının yüksündükleri işleri kotarmak ya da fikrî haklarla ilgili sorunların çözümünde ve gerekli formalitelerin yerine getirilmesinde görüldüğü gibi, yetersiz kaldıkları noktalarda onlara yardımcı olmak ve işlerini kolaylaştırmak için bazı birimlerin kurulduğu da olmuştur. Bu birimler, üniversitelerindeki bilgi ve deneyim birikiminden sanayicileri; sanayicilerin gereksinmelerinden üniversitelerinin bilim insanlarını haberdar etmeyi de üstlenmişlerdir. Ama, bu birimlerde görev alan insanların bu çetrefilli işleri öğrenip deneyim kazanmaları da bir zaman ve sabır meselesidir.

Tabii, bu söylenenler, işbirliğine açılma ve bunu başarma arayışındaki kadroların bulunduğu üniversiteler içindir. Yoksa, üniversite-sanayi işbirliğinin belirli bir anlayış çerçevesinde üniversite sistemimize yerleştiği; bunun bir misyon olarak kabûllenilip gereklerinin yerine getirilmesine çalışıldığı söylenemez. 2011 Mart'ına ait verilere göre, 30 üniversitemizin yerleşkesinde teknoloji geliştirme bölgesi bulunması ve dokuz üniversite yerleşkesinde daha bölge kurulmasına izin verilmiş olması, bu konuda herhangi bir yanılığa yol açmamalıdır. 'Yazılım geliştirdiği ya da ARGE faaliyetinde bulunduğu' için bu bölgelerde yer verilen 1543 firmanın kaçında ve hangi düzeyde üniversiteyle işbirliğinin gerçekleşmiş olduğuna ilişkin herhangi bir değerlendirme çalışmasına ulaşılamamakla birlikte, bu bölgelerle ilgili olarak Sanayi Bakanlığı'nın web sitesinde yer alan ve işbirliğine karine teşkil edebilecek göstergelerin ('alınan patent sayısı' gibi) hiç de iç açıcı olmadığı görülebilmektedir. Demek ki, ana amacı bu işbirliğine zemin hazırlamak olan teknoloji geliştirme bölgelerinde bile bu konuda henüz yeterli bir başarı elde edilebilmiş değildir.

Bu bölgelerde farklı bir resmin ortaya çıkması da zâten beklenemezdi. Çünkü, daha önce de sözünü ettiğim gibi, işbirliği için her şeyden önce, ARGE yapmayı, yenilikçilik ve yaratıcılığı bir kültür normu olarak benimsemiş; rekabetçiliğini bu yeteneklerine dayandırmayı amaç edinmiş; yetersiz kaldığı noktada üniversitenin kapısını zorlayan bir sanayinin varlığı gereklidir. Ancak böyle bir sanayi, o bölgeleri üniversiteye ulaşmanın sıçrama tahtası olarak kullanabilirdi. Oysa sanayimizin bu düzeyin epeyce uzağında olduğu biliniyor.

Sanayiden gelen ve daha ziyade 'araştırma' konusunda olması beklenen böyle bir işbirliği zorlaması olmadıkça, üniversitelerimizin kendiliklerinden buna hazır hâle gelmesi ancak bunu kendilerine misyon edinmeleriyle mümkün olurdu. Önemle belirtilmelidir ki, 'hazır hâle gelmek', bilim

insanlarının işbirliğine kendilerini açık hissetmeleriyle sınırlı bir mesele değildir. 'İşbirliğine hazırım' diyebilecek bir üniversitenin, önce, bilim ve/veya teknolojinin belirli bir alanında sanayie sunabileceği bir yetkinlik geliştirmiş olması gerekir. Meseleye bu açıdan bakıldığında, bu niteliğe sahip üniversite sayısının da çok fazla olduğu söylenemez. Konuyla ilgili notlarım henüz bitmedi...

CBT. 08 Temmuz 2011